

УДК 55 (477)(092)

Ю.З. КРУПСЬКИЙ
(до 70-річчя від дня народження)

Р. Лещух¹, Б. Полян'як², П. Чепіль³

*¹Львівський національний університет імені Івана Франка
геологічний факультет, кафедра історичної геології та палеонтології,
вулиця Грушевського, 4, 79005, Львів, Україна,*

*²ДП "Західукргеологія",
площа Міцкевича, 8, Львів, Україна,*

*³Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України",
вулиця Б. Хмельницького, 6, Київ, Україна*

У 2011 р. виповнилось 70 років від дня народження Юрія Зіновійовича Крупського, виробничого і вченого геолога, розвідника родовищ нафти і газу. Юрій Зіновійович народився в гірському селі Вовчім Турківського р-ну Львівської обл. Дитинство минуло у важкі повоєнні роки. У 1957 р. закінчив Вовчанську середню школу з золотою медаллю і того ж року вступив на геологорозвідувальний факультет Львівського політехнічного інституту (спеціальність "геологія і розвідка нафтових і газових родовищ"). На вибір професії вирішальний вплив мав старший брат Любомир, який у той час уже закінчив політехнічний інститут і працював інженером-геофізиком. У 1962 р. Ю. Крупський закінчив нафтовий факультет, організований з геологорозвідувального, отримав кваліфікацію гірничого інженера-геолога і

був скерований на роботу в Пасічнянську контору експлуатаційного буріння тресту Прикарпатбурнафта, що у м. Надвірна Івано-Франківської обл. Тут розпочав трудову діяльність оператором з дослідження свердловин, пізніше працював старшим геологом дільниці буріння, старшим геологом геологічного відділу контори буріння, з 1970 р. – Надвірнянського управління бурових робіт. У ці роки вели інтенсивне розбурювання найбільшого в Західній Україні Битківського нафтогазоконденсатного родовища, тому доводилось днювати й ночувати на бурових, а деколи ставати за гальмо лебідки або монтувати фонтанні арматури. Та знаходився час і на геологічні дослідження. Зокрема, за безпосередньої участі Юрія Зіновійовича відкрито нові Бабченський, Любіжнський

та Делятинський блоки Битківського родовища, а пізніше – Пасічянське та Довбушанське нафтові родовища. У 1969 р. опубліковано перші наукові статті Юрія Зіновійовича, присвячені новим даним з геології і нафтогазоносності південно-східної частини Передкарпатського прогину. До кінця 1974 р. зібрано матеріал та підготовано кандидатську дисертацію “Геологическое строение и перспективы нефтегазоносности юго-восточной части Предкарпатского прогиба (междуречье Ломница–Люча)”, яку успішно захищено в Московському інституті геології і розробки горючих копалин (ИГРГИ). У цій роботі вперше для південно-східної частини прогину виділено як самостійні тектонічні одиниці насунутий комплекс відкладів – алохтон з зонами насунутих молас, насунутих молас з флішем і насунутого флішу, та автохтонний комплекс порід, а в зоні насунутих молас з флішем – три окремі покриви крейдово-палеогенового флішу. Науковий ступінь кандидата геолого-мінералогічних наук Ю. Крупський отримав 1975 р. і тоді ж очолив в Івано-Франківському інституті нафти і газу (тепер Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу) науково-дослідну лабораторію при кафедрі геології і розвідки нафтових і газових родовищ, де працював до 1981 р. За цей період виконано роботи з контролю герметичності геохімічними методами підземних сховищ газу, таких як Опарське, Угерське, Богородчанське на заході України та Олишівське, Червонопартизанське, Вергунське на сході. Були застосовані нові на той час види геохімічних знімачів, зокрема газодобітне і мікробіологічне, опубліковано низку наукових статей. Особливо цікавою і важливою була робота з визначення перетворюваності нафт і конденсатів за низкою геохімічних показників їхньої ароматичної частини на площах Західного і Східного Передкавказзя та Передкарпаття. Ці роботи дали змогу визначити головні шляхи міграції та зміни властивостей нафти і конденсатів під час формування їхніх покладів у цих регіонах. Тоді ж опубліковано праці з цих питань, а також з питань геології і нафтогазоносності родовищ Передкарпаття. У 1981 р. Ю. Крупський отримав звання старшого наукового співробітника зі спеціальності “геологія, пошуки і розвідка родовищ нафти і газу”.

У 1981–1986 рр. Ю. Крупський працював головним геологом Калуської нафтогазорозвідувальної експедиції глибокого буріння об’єднання Західукргеологія, Мінгео України, а з 1986 по 2003 рр. – головним геологом з нафти і газу об’єднання Західукргеологія. У ці роки на заході України за безпосередньої участі Ю. Крупського відкрито низку нових родовищ нафти і газу, у тім числі одне з найглибших родовищ нафти в Європі – Соколовецьке (глибина – 5 810 м); перше родовище газу в Чернівецькій обл. – Черногузьке, перше високодобітне родовище нафти в піднасуві Карпат, у цій же області – Лопушніанське, перше родовище газу в Закарпатській обл. – Солотвинське, перший поклад нафти на Волино-Поділлі – Павлівський.

Започатковано новий напрям робіт у Зовнішній зоні Передкарпатського прогину з огляду на умови формування газових родовищ у бадені й сарматі, пов’язаних з особливостями донеогенового палеорельєфу, відкрито низку родовищ газу на дуже малих глибинах – від 80 до 800 м (Струпків-Черемхівське, Дебиславицьке, Пилипівське й ін.).

У цей час бурові бригади об’єднання Західукргеологія, як найдосвідченіші в колишньому СРСР, за спільною постановою союзного уряду і партії працювали в Ямало-Ненецькому національному окрузі Росії, де в м. Новий Уренгой була створена найбільша на той час в об’єднанні Українська нафтогазорозвідувальна експедиція, головне завдання якої – розшук нових родовищ нафти і газу під відомим велетенським Уренгой-

ським родовищем і поблизу нього. За участю Ю. Крупського тут обґрунтовано і пробурено найглибшу свого часу в Західному Сибіру параметричну свердловину глибиною більше 5 000 м, а також відкрито чотири газоконденсатні родовища на глибинах понад 3 000 м.

Ю. Крупський, продовжуючи наукову діяльність, аналізуючи великий новий фактичний матеріал, 2000 р. підготував і захистив в Інституті геології і геохімії горючих копалин НАН України докторську дисертацію “Геодинамічні умови формування і нафтогазоносність Карпатського та Волино-Подільського регіонів України”, йому присвоєно вчений ступінь доктора геологічних наук зі спеціальності “геологія і розвідка нафтових і газових родовищ”.

У 2001 р. у видавництві УкрДГРІ вийшла монографія вченого, де опубліковано головні положення докторської дисертації. В цих працях і в подальших наукових статтях висвітлено формування Карпат і Волино-Поділля з позиції теорії літосферних плит, в зв'язку не тільки з досліджуваними регіонами, а й геологією прилеглих регіонів зарубіжних країн, з'ясовано закономірності розміщення та умови формування родовищ вуглеводнів, запропоновано нові напрями геологорозвідувальних робіт на нафту і газ.

З 2005 р. Юрій Зиновійович працює головним науковим співробітником науково-дослідного інституту нафтогазової промисловості (ДІП “Науканафтогаз”) НАК “Нафтогаз України”; 2001–2011 рр. за сумісництвом – професор геологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

Під керівництвом Ю. Крупського виконано низку науково-дослідних робіт, пов'язаних з обґрунтуванням геологорозвідувальних робіт на нафту і газ у західному регіоні України, з розробкою нових напрямів цих робіт, а останнім часом – з перспективами розшуків так званого сланцевого газу і газу з ущільнених колекторів.

Ю. Крупський – член вченої ради Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України і спеціалізованої вченої ради цього ж інституту, член вченої ради Львівського відділення УкрДГРІ, секції вченої ради ДІП Науканафтогаз, член редколегії низки фахових журналів, експерт ДКЗ України, був експертом ВАК, академік Української нафтогазової академії, почесний розвідник надр, член наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка.

Науковий доробок становить багато фондових звітів, 170 праць, у тім числі 7 монографій, навчальний посібник “Геологія та екологія видобутку нафти і газу”.

Нагороджений медалями “Ветеран труда” (1989), “Отличник разведки недр” (1991), медаллю ім. Лучицького (2001), Почесною грамотою і медаллю Кабінету Міністрів України (2008).

Бажаємо Ю. Крупському доброго здоров'я, плідної наукової діяльності, удачі у відкритті нових родовищ нафти і газу для блага України.